

EL LLENGUATGE

Sortir amb un *ciri* trencat

La locució verbal *sortir amb un ciri trencat*, que és una frase feta molt pròpia i característica del català, té un significat ben conegut: correspon, de fet, a una de les definicions del Diccionari Fabra del verb *sortir*: «dir o fer una cosa que hom no hauria esperat, intempestiva, poca-solta». El Diccionari Fabra il·lustra aquesta definició amb l'exemple de la frase *sortir amb una atzagaiada*, a la qual el Diccionari de la Gran Enciclopèdia afegeix *sortir amb un estirabot*. En realitat, doncs, observem que aquest significat que hom atribueix al verb *sortir* ha d'ésser sempre completat amb un complement, que ens sentiríem temptats a qualificar d'objecte, introduït per la preposició *amb* i constituït per un grup nominal designant aquesta cosa inesperada, intempestiva, poca-solta, absurda, etc.: *una atzagaiada, un estirabot, una bestiesa, una ximpleria, una cosa sense solta ni volta*, etc., que en certes frases, és clar, pot ésser representat pels elements usuals que subministra la gramàtica, és a dir, les formes pronominals: *A veure amb què em sortiran!*, *Ara em surten amb aquesta!*, *Un altre cop ens surten amb això*.

Però també es pot esdevenir, i de fet s'esdevé sovint, que aquest complement del verb *sortir*, en el cas que comentem, sigui tota una oració, és a dir, una oració subordinada complementiva, introduïda, per tant, per la conjunció *que*: *Ara em surt amb que no se'n va recordar*. Tal com és ben sabut, el català rebutja la coincidència d'aquestes preposicions que introdueixen el complement d'un verb i la conjunció *que*, rebuig que es resol amb la caiguda o abdicació de la preposició o bé, quan l'absència d'aquesta preposició originària construccions massa forçades o violentes, amb la introducció de certs mots de valor genèric que permeten de conservar la preposició. En el cas que comentem, la solució que considerem més recomanable —la que ens subministra el llenguatge viu— consisteix en la substitució de la preposició *amb* pel gerundi *dient*, com en l'exemple recollit pel Diccionari Alcover-Moll, del setmanari mallorquí «La Aurora», publicat a principi de segle: *Sens dubte per porer sortir després dient que no los havien deixats declarar*. Un altre exemple: *La pitjor cosa que en podria venir és que vos sortís dient que no vol tirar endavant*. (Pous i Pagès, *La vida i la mort de Jordi Fraguinals*).

Albert Jané